

FUB

För barn, unga och vuxna
med utvecklingsstörning

Stockholm 2016-10-27

YTTRANDE

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Validering med mervärde (Ds 2016:24)

Riksförbundet FUB, För barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning är en ideell intresseorganisation som arbetar för att människor med utvecklingsstörning ska kunna leva ett gott liv med full delaktighet i samhällslivet och rätt till samma levnadsvillkor som gäller för andra. Riksförbundet FUB har ca 25 000 medlemmar.

Riksförbundet FUB överlämnar härmed följande synpunkter på betänkandet:

Sammanfattning

Riksförbundet FUB instämmer i att behovet av validering, som ett alternativ till vedertagen kompetensstandard, ökar och därför välkomnar vi en departementspromemoria i frågan.

Då validering som begrepp förekommer i olika sammanhang och uppfattning om dess innebörd skiftar anser Riksförbundet FUB att det är positivt med förslaget om att klargöra begreppen kring validering och etablera en enhetlighet i hur det används.

Riksförbundet FUB vill se ett enhetligt, rättssäkert och stabilt valideringssystem där även våra målgrupper, ungdomar och vuxna med utvecklingsstörning, ska kunna få möjlighet att få sin kompetens validerad. Dessutom vill Riksförbundet FUB se ett fullvärdigt system även för folkhögskoleutbildningar. För en person med begåvning inom ett visst område bör det oavsett funktionsnedsättning finnas möjlighet att ansöka till en utbildning och om så krävs få sin kompetens validerad enligt ett etablerat system.

Riksförbundet FUB ställer sig positivt till att det uppdrag som Myndigheten för yrkeshögskolan har idag förtydligas. Myndigheten har ett särskilt viktigt uppdrag med sin starka koppling till branscherna på arbetsmarknaden. För oss är det viktigt att personer med utvecklingsstörning ska kunna få en plats på arbetsmarknaden eller ha möjlighet att utbilda sig inom ett yrkesområde. Är det så att den enskilde har en speciell kompetens eller begåvning så ska detta genom en validering kunna utgöra en grund för en anställning eller en utbildningsplats.

Riksförbundet FUB ställer sig positivt till att kravet på att individen efter avslutad utbildning kan utöva det yrke som utbildningen ger försvinner. Det enda som är relevant att bedöma är de förutsättningar den enskilde har, för att kunna tillgodogöra sig den sökta utbildningen. I detta sammanhang är det viktigt att uppmärksamma att för att personer med utvecklingsstörning ska kunna få sina kunskaper validerade måste kunskapen om funktionsnedsättningen och om dess konsekvenser öka.

3 Validering vad är det?

3.2 Vad betyder validering?

Idag förekommer begreppet validering i olika sammanhang och vår erfarenhet är att betydelsen är flytande. Det är olyckligt då det handlar om att definiera individers kompetens. Därför ser Riksförbundet FUB positivt på förslaget om att klargöra begreppen kring validering och etablera en enhetlighet i hur det används. Det är angeläget att förändra relevant lagstiftning så att det inte råder förvirring. Idag råder en diskrepans mellan valideringsbegreppet i tidigare departements promemoria¹ och det som fastslås i skollagen. En harmonisering är önskvärd.

4 Validering i Sverige – behovet av fortsatt utveckling

4.7.1 Valideringssystemet är svårt att överblicka

Det är olyckligt att systemet för validering är så otydligt och varierar så stort mellan olika instanser och myndigheter. Konsekvensen blir att det finns risk för att förtroendet för ett sådant system blir lågt och att legitimiteten därmed undergrävs. Riksförbundet FUB vill se ett enhetligt, rättssäkert och stabilt valideringssystem där även våra målgrupper, ungdomar och vuxna med utvecklingsstörning, ska kunna få möjlighet att få sin kompetens validerad.

I förslaget omnämns att det redan idag finns utrymme för en reell bedömning av kompetens för tillträde till olika utbildningar. Ska detta vara den möjlighet som det framställs så måste det finnas ett stabilt och förtroendeingivande system, såsom förslaget förespråkar. Idag ansvarar respektive lärosäte och utbildningssamordnare för att bedöma den enskildes reella kompetens. Här bör det finnas en förutsägbar metod som skapar trygghet för den enskilde. Dessutom vill Riksförbundet FUB se ett fullvärdigt system även för folkhögskoleutbildningar. En person med utvecklingsstörning kan ha hög kompetens inom olika områden, framförallt har vi sett det på konstnärliga områden. Här kan det handla om medfödd eller förvärvad talang inom ett område som innebär att individen har potential att utvecklas till en

---

¹ Ds 2013:6

professionell yrkesutövare. För en person med begåvning inom ett visst område bör det oavsett funktionsnedsättning finnas möjlighet att ansöka till en utbildning och om så krävs få sin kompetens validerad enligt ett etablerat system.

4.7.5 Åtgärder behövs på flera nivåer

Riksförbundet FUB instämmer i att det är ytterst angeläget att skapa förutsättningar för ett hållbart system som ska vara tillgängligt för olika målgrupper utan att skapa en mängd olika särlösningar. Vi vill dock påtala vikten av att det måste finnas utrymme för att även personer med funktionsnedsättningar, där vi representerar personer med utvecklingsstörning, ska kunna få sin kompetens validerad. Det behöver inte betyda att det införs särlösningar, utan valideringen ska bygga på ökad kunskap om utvecklingsstörning och dess konsekvenser för lärandeprocessen. Med rätt metoder och verktyg ska ett permanent system som är hållbart över tid också ge personer med utvecklingsstörning rätt att få sin kompetens validerad och därmed kunna ta del av utbildningar och ta plats på arbetsmarknaden.

Riksförbundet FUB ser med anledning av ovanstående fram emot det arbete den kommitté som i form av en nationell delegation, till vilken regeringen nyligen beslutat om direktiv (dir 2015:120), kommer att göra.

5 En enhetlig utgångspunkt och samordning för tydligare ansvar för validering

5.3 Myndigheten för yrkeshögskolan bör få motsvarande uppdrag i fråga om validering och samverkan

Riksförbundet FUB ställer sig positivt till att det uppdrag som Myndigheten för yrkeshögskolan har idag förtydligas. Myndigheten har ett särskilt viktigt uppdrag med sin starka koppling till branscherna på arbetsmarknaden. Det finns ett samhällsekonomiskt incitament att främja branschernas medverkan och att fortsätta arbetet med validering. Här kan myndigheten fylla en roll som inte någon annan aktör kan göra genom att ha en uttalad funktion i att stödja branscherna i kvalitetssäkring, utveckling av metoder för och information om validering. Vi ser fram emot resultatet av det uppdrag som myndigheten har fått i regleringsbrevet att tillsammans med branscherna ta fram en standard för branschvalidering av yrkeskompetens. För oss är det viktigt att personer med utvecklingsstörning ska kunna få en plats på arbetsmarknaden eller ha möjlighet att utbilda sig inom ett yrkesområde. Är det så att den enskilde har en speciell kompetens eller begåvning så ska detta genom en validering kunna utgöra en grund för en anställning eller en utbildningsplats.

7 Validering inom yrkeshögskolan

7.1.2 Behörighetskraven ska förtydligas

Riksförbundet FUB ställer sig positivt till att kravet på att individen efter avslutad utbildning kan utöva det yrke som utbildningen ger försvinner. Det får antas att det är en ambition hos den som påbörjar en viss utbildning, men får ändå anses vara en hypotes och därför av inget

värde i förordningen om yrkeshögskolan. Det som ska bedömas är vilka förutsättningar den enskilde har att tillgodogöra sig den sökta utbildningen. Myndigheten konstaterar att utbildningsanordnarna idag känner sig osäkra på hur behörighetsprövningen utifrån reell kompetens ska genomföras, vilket anses vara en möjlig anledning till att det idag sker prövningar i begränsad omfattning till yrkeshögskolans utbildningar. För att det ska få önskad effekt måste det finnas metoder och verktyg som utbildningsanordnare har både förtroende för och upplever att de behärskar. I detta sammanhang är det viktigt att uppmärksamma att för att personer med utvecklingsstörning ska kunna få sina kunskaper validerade som andra, måste kunskapen om funktionsnedsättningen om dess konsekvenser öka.

För Riksförbundet FUB

Thomas Jansson
Förbundsordförande